

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 662/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Wernerom, Žltá 2/F, Bratislava, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Bratislava V č. k. 4 Pv 185/19/1105-101 z 15. júla 2022 a uzneseniu Okresného súdu Bratislava V č. k. 1Tp/47/2022-52 zo 16. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje obe rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Súčasne žiada priznať náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľovi bolo 4. februára 2021 vznesené obvinenie pre prečin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1 a 2 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť zmarením uspokojenia splatných pohľadávok poškodeného voči platobne neschopnej [REDACTED] ([REDACTED]) tým, že ako podpredseda jej predstavenstva uzavrel zmluvu o predaji časti podniku s majetkovo a personálne prepojenou [REDACTED] [REDACTED] ([REDACTED]; kupujúci), pričom prostriedky získané z predaja vôbec nepoužil na pomerné uspokojenie splatných pohľadávok poškodeného, ale na uspokojenie pohľadávok iných svojich veriteľov – kupujúceho a ďalšej [REDACTED] ([REDACTED]) – a to prostredníctvom dohody o započítaní

vzájomných záväzkov, ktorá zahŕňala aj právo predávajúceho na zaplatenie kúpnej ceny za predaj časti podniku. Tým mala poškodenému byť spôsobená škoda 68 230 eur.

3. Poškodený si v trestnom konaní uplatnil nárok na náhradu škody a navrhol aj zaistenie svojho nároku na náhradu škody podľa § 50 ods. 1 Trestného poriadku. Okresná prokuratúra napadnutým uznesením z 15. júla 2022 zaistila peňažné prostriedky na účte sťažovateľa, pričom príkaz sa vzťahoval aj na peňažné prostriedky dodatočne došlé, a to až do výšky 68 230 eur. Zároveň bol sťažovateľovi adresovaný zákaz akýchkoľvek dispozícií s uvedenými prostriedkami do výšky zaistenia. Prokurátorka vychádzala z dôkazov predložených daňovým úradom, zo znaleckého posudku z odvetvia účtovníctva, z výpovedí poškodeného, účtovníka sťažovateľa a zamestnankýň [REDAKOVANÉ], ako aj z výsledkov finančného vyšetrovania.

4. Sťažovateľ podal sťažnosť podľa Trestného poriadku, v ktorej namietal nedostatočnosť odôvodnenia uznesenia prokuratúry a neumožnenie nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu. Napadnuté uznesenie nevysvetľuje, prečo až na sklonku prípravného konania prokuratúra pristúpila k zaisteniu jeho majetku (t. j. po veľkom časovom odstupe), a to aj s ohľadom na správanie sťažovateľa, ktorý s orgánmi činnými v trestnom konaní komunikuje a žiadnym spôsobom nevykonáva úkony smerujúce k odlivu jeho majetku. Zásah prokuratúry nespĺňal požiadavku vhodnosti s ohľadom na povahu skutku ako zákonné kritérium podľa § 50 ods. 1 Trestného poriadku, keďže poškodený prostredníctvom série exekučných konaní na základe viacerých právoplatných rozhodnutí vydaných v civilnom konaní, ktorých začatie proti [REDAKOVANÉ], navrhol, inkasoval takmer 100 000 eur, teda vo výške presahujúcej jeho údajné ukrátenie ako veriteľa.

5. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) napadnutým uznesením z 22. augusta 2022 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Stotožnil sa so závermi prokuratúry, konštatujúc, že je irelevantné, v akom štádiu trestného konania došlo k zaisteniu peňažných prostriedkov sťažovateľa. Okresný súd tiež zdôraznil zaisťovací charakter predmetného úkonu, ku ktorému došlo v prípravnom konaní, a upozornil na povinnosť orgánov činných v trestnom konaní i samotného súdu postupom času ho prehodnotiť. Napokon uviedol, že zásah prokurátora spĺňa požiadavku nevyhnutnosti.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ upozorňuje, že na zabezpečenie toho istého nároku toho istého poškodeného prokurátorka okresnej prokuratúry už 12. júla 2022 príkazom podľa § 95 ods. 1 Trestného poriadku zaistila sťažovateľove peňažné prostriedky v rovnakej sume na tom istom účte v banke. Pritom paralelne s rozhodovaním napadnutým ústavnou sťažnosťou prebiehalo aj konanie o návrhu sťažovateľa na zrušenie tohto skoršieho príkazu z 12. júla 2022. Návrh bol zamietnutý uznesením okresnej prokuratúry z 22. augusta 2022. Proti uzneseniu okresnej prokuratúry podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej Krajská prokuratúra v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) rozhodla uznesením z 26. septembra 2022 tak, že uznesenie okresnej prokuratúry zrušila a vec jej vrátila na ďalšie konanie a rozhodnutie. Dôvodom bol záver, podľa ktorého podanie formálne obsahujúce sťažnosť je potrebné obsahovo vyhodnotiť ako návrh na zrušenie zaistenia podľa § 51 ods. 1 Trestného poriadku obsahujúci ďalšiu argumentáciu sťažovateľa, na ktorú je potrebné reagovať. Následne okresná prokuratúra príkazom z 3. októbra 2022 zrušila príkaz z 12. júla 2022 z dôvodu

nadbytočnosti, keďže napadnutým uznesením okresnej prokuratúry z 15. júla 2022 došlo k prezaisteniu majetku sťažovateľa.

7. Podľa sťažovateľa okresný súd úplne rezignoval na odôvodnenie dôvodnosti, nevyhnutnosti a proporcionality v súvislosti so zaistením majetku. Sťažovateľ argumentoval tým, že s prihliadnutím na konkrétne dôvody bolo zaistenie jeho majetku nedôvodné, nie nevyhnutné a neproporcionálne. K týmto konkrétnym dôvodom sa okresný súd žiadnym spôsobom nevyjadril. Odôvodnenie napadnutého uznesenia súdu o tom, že je irelevantné, v akom štádiu trestného konania došlo k zaisteniu finančných prostriedkov sťažovateľa, je nezrozumiteľné. Sťažovateľ si uvedomuje, že zaistenie majetku obvineného je právne možné aj v neskoršej fáze trestného konania, no čím neskôr k nemu dôjde, musí byť takýto zásadný zásah do ústavne garantovaného práva obvineného o to viac odôvodnený, čo sa v predmetnej trestnej veci nestalo.

8. Okresný súd sa nevysporiadal ani s tým, že sťažovateľ s orgánmi činnými v trestnom konaní spolupracuje, a nevykonal žiaden úkon smerujúci k zmareniu alebo obmedzeniu prípadného nároku poškodeného na náhradu spôsobenej škody.

9. Sťažovateľ zdôrazňuje, že transakcia prevodu nehnuteľností (ktorá je súčasťou skutku kladeného mu za vinu) bola štandardným prevodom majetku v rámci skupiny obchodných spoločností vo forme zhromaždenia nehnuteľného majetku z finančnej spoločnosti do developerskej spoločnosti, pričom obdobné transakcie boli v jej rámci, ako aj v prípade iných podnikateľských skupín realizované nie prvýkrát a sú bežnými. Išlo o transparentnú transakciu bez akéhokoľvek utajovania, čo aj vylučuje možné zavinenie sťažovateľa, ktorý konal v dôvere v súlad s právom. Sťažovateľ žiadnym zásadným spôsobom neznižoval rozsah svojho majetku a ani neznižoval jeho kvalitu. Sťažovateľ je navyše osoba pôsobiaca vo vysokej riadiacej funkcii, a teda niet žiadneho dôvodu na zabezpečenie nároku poškodeného z dôvodu jeho ohrozenia.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému uzneseniu okresnej prokuratúry:

10. Právomoc ústavného súdu vo vzťahu ku konkrétnemu namietanému rozhodnutiu alebo postupu je subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019). Vychádzajúc z tejto judikatúry vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa uznesenia okresnej prokuratúry, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení okresnej prokuratúry prostredníctvom sťažnosti. Svoju možnosť podať sťažnosť využil, pričom ochranu všetkým jeho označeným právam bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť okresný súd, ktorému patrilo rozhodovať o sťažnosti. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti označenému rozhodnutiu okresnej prokuratúry, preto ústavný súd rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

IV.2. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

11. V prípadoch, pri ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv alebo slobôd v trestnom konaní, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až do konca procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania, a preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat' také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010, m. m. tiež II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 220/07).

12. Ústavný súd, ako aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) považujú právo na spravodlivé súdne konanie za „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok (obdobne III. ÚS 33/04, IV. 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv alebo slobôd v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

13. Sťažovateľovo trestné stíhanie sa v čase podania ústavnej sťažnosti nachádzalo v prípravnom konaní. V trestnom konaní je dôvodnosť podozrení priebežne preskúmaná a bolo to tak aj pri rozhodovaní o zaistení nároku poškodeného na náhradu škody. Ak by došlo k podaniu obžaloby na sťažovateľa, hneď na začiatku súdneho konania dôjde k preskúmaniu dôvodnosti podozrenia vrátane právnej kvalifikácie. Možnosť brániť sa proti vzneseným obvineniam bude znamenať aj možnosť brániť sa proti uloženiu prípadnej povinnosti nahradiť škodu (porovnaj § 287 a § 288 Trestného poriadku), čo má právny vzťah k zaisteniu nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej trestným činom. V priebehu konania má sťažovateľ možnosť využiť v periodických intervaloch aj procesný prostriedok žiadosti podľa § 95 ods. 8 Trestného poriadku. Orgány činné v trestnom konaní majú navyše povinnosť z úradnej povinnosti skúmať, či nezanikli dôvody na zaistenie nároku [§ 51 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], resp. či jeho rozsah netreba obmedziť (§ 51 ods. 2 Trestného poriadku).

14. Uvedené skutočnosti ústia do požiadavky, aby ústavný súd pristupoval k preskúmaniu rozhodnutia okresného súdu (ako sťažnostného súdu) o zaistení nároku ako k rozhodnutiu dočasnej a zabezpečovacej povahy vydanému v priebehu prípravného trestného konania zdržanlivo. Dôvod na zásah v súlade s právomocou zverenou ústavnému súde čl. 127 ods. 2 ústavy by bol preto založený len výnimočne, ak by došlo k neprípustnému zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa, ktorý by nebol napravitel'ny ani pri súdnej kontrole (I. ÚS 66/2021). Z hľadiska procesných garancií súdnej a inej právnej ochrany by muselo ísť o kvalifikovaný procesný exces (zjavná chyba výroku, absencia zákonného podkladu, vydanie nepríslušným orgánom, svojvôľa). Z hľadiska hmotného práva by malo ísť o očividný nepomer medzi sledovaným cieľom a použitými prostriedkami na jeho dosiahnutie.

15. Napadnuté rozhodnutie okresného súdu nenapĺňa spomenuté atribúty umožňujúce konštatovanie kvalifikovaného porušenia označených práv sťažovateľa a následne uplatnenie kasačnej právomoci ústavného súdu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Je zrejme, že obsahuje výrok,

ktorého znenie stručne vystihuje obsah príslušnej časti jeho odôvodnenia, a je vydané sudcom pre prípravné konanie okresného súdu ako orgánom disponujúcim právomocou a príslušnosťou na rozhodovanie. Obsahuje odôvodnenie, v ktorom reaguje na podstatné sťažnostné argumenty sťažovateľa (o uplatnení nároku poškodeným, o kritériu nevyhnutnosti i o kritériu vhodnosti vo väzbe na časový odstup medzi vznesením obvinenia a zaistením nároku). V odôvodnení napadnutého rozhodnutia ústavný súd nezistil prítomnosť svojvôle [v podobe procesnej, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci alebo hmotnoprávnej (meritórnej) svojvôle, teda extrémny nesúlاد medzi právnym základom na rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012)]. V tejto fáze konania sú to primárne orgány činné v trestnom konaní a sekundárne sudca pre prípravné konanie, ktorí vedia najlepšie posúdiť oprávnenosť úkonov trestného konania s priamou znalosťou všetkých skutkových okolností.

16. Pri posudzovaní napadnutého rozhodnutia okresného súdu vo vecnej súvislosti s uznesením okresnej prokuratúry (m. m. IV. ÚS 350/09) nemožno opomenúť ani preventívnu povahu inštitútu zaistenia majetku, ktorá často spôsobuje, že rozhodnutie nevychádza z hodnoverných a zo spoľahlivých dôkazov, ale zo záverov o pravdepodobnosti nastúpenia určitých následkov, ktoré má ambíciu predvídať. Odôvodnenie napadnutého uznesenia je primerané tomu, že ide o rozhodnutie o dočasnom zaisťovacom opatrení a nemožno ho *prima facie* považovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Hoci nezohľadňuje úplne všetky detaily argumentácie sťažovateľa, v spojení s uznesením okresnej prokuratúry dostatočne presvedčivo odôvodňuje potrebu zaistenia nároku poškodeného na majetku sťažovateľa. Ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je preto nedôvodná.

17. Sťažovateľ argumentuje, že nebolo preukázané jeho zbavovanie sa majetku. Ústavný súd pri týchto námietkach uvádza, že nie je skutkovým súdom alebo ďalšou inštanciou všeobecného súdництва. Tieto námietky sa týkajú zhromaždenia dôkazov a ich hodnotenia, ktoré patria v tomto prípade do právomoci orgánov činných v trestnom konaní a súdu. V odôvodnení napadnutého uznesenia ústavný súd nespozoroval z tohto hľadiska prítomnosť svojvôle. O marení alebo sťažení uplatnenia nároku poškodeného majú svedčiť konkrétne okolnosti prípadu a môže ísť aj o konanie predchádzajúce vzneseniu obvinenia (začatiu trestného stíhania), čo následne podkopáva sťažovateľovu argumentáciu zohľadňujúcu iba jeho správanie po vznesení obvinenia.

18. Zaistenie majetku podľa § 50 ods. 1 Trestného poriadku nepredstavuje pozbavenie majetku, ale úpravu užívania majetku (porovnaj rozsudok EŠLP vo veci Forminster Enterprises Limited proti Českej republike z 9. 10. 2008, sťažnosť č. 38238/04, bod 63). Z povahy veci tak vyplýva, že podstatou ústavného prieskumu môže byť iba obmedzený test ústavnosti spočívajúci v posúdení, či rozhodnutie o zaistení majetku malo zákonný podklad, bolo vydané príslušným orgánom a nie je prejavom svojvôle. Tú ústavný súd neidentifikoval ani v dôsledku sťažovateľovej argumentácie, podľa ktorej už v exekučných konaniach vedených proti [REDAKOVANÉ] poškodený vymohol svoje pohľadávky. Sťažovateľ totiž uvedenú argumentáciu používa s cieľom spochybníť samotný hmotnoprávny základ proti nemu vzneseného obvinenia, keďže podľa jeho názoru práve vymoženie pohľadávok v exekučných konaniach preukazuje, že k zmareniu uspokojenia poškodeného, čo je súčasť objektívnej stránky skutkovej podstaty prečinu podľa § 240 ods. 1

Trestného zákona, konaním sťažovateľa dôjsť nemohlo. Tu ale ide o meritórnú obranu sťažovateľa proti jeho trestnému obvineniu, ktorá bude predmetom ďalej prebiehajúceho trestného konania, a preto sa k nej ústavný súd nie je oprávnený aktuálne vyjadrovať.

19. Predsa však ústavný súd (len z dôvodu dostatočnosti odôvodnenia svojho rozhodnutia) dopĺňa, že v exekučných konaniach poškodený nevyháňal svoje pohľadávky proti sťažovateľovi, ale proti [REDAKOVANÉ], na čo už sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní v procese rozhodovania o zaistení nároku na náhradu škody upozornili. Ústavný súd v tejto súvislosti neignoruje ani sťažovateľovu argumentáciu, v zmysle ktorej svojím trestne stíhaným skutkom mal zmariť uspokojenie pohľadávok poškodeného práve voči [REDAKOVANÉ], v dôsledku čoho sa škoda, ktorá mala byť spôsobená stíhaným skutkom, v určitej miere kryje s pohľadávkami poškodeného voči uvedenej spoločnosti. Či ale ide o pohľadávky, ktorých uspokojenie bolo vyšetrovaným konaním sťažovateľa dotknuté, to je otázka, ktorá taktiež bude predmetom ďalšieho vyšetovania v merite trestnej veci. Okrem toho z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ síce pravidelne dôvodí sumou cca 100 000 eur, ktorá už v exekučných konaniach voči [REDAKOVANÉ] mala byť vymožená a ktorá prevyšuje dosiaľ ustálenú škodu ako následok sťažovateľovho skutku, avšak pri prednášaní konkrétnejšej skutkovej argumentácie napokon sťažovateľ opakovane odkazoval iba na dve exekučné konania (sp. zn. 100EX/19/2020 a sp. zn. 100EX/20/2020), v ktorých poškodený vymohol dovedna 21 672,50 eur s príslušenstvom, a na ďalšie dve exekučné konania (sp. zn. 100EX/267/2020 a sp. zn. 100EX/279/2020), v ktorých sa však vymáhali iba náhrady trov sporových konaní vedúcich k vydaniu prvých dvoch exekučných titulov. Takáto skutková argumentácia nepreukazuje vymoženie sumy dosahujúcej výšku zaisteného nároku na náhradu škody, a to aj s ohľadom na judikatúru uvádzanú sťažovateľom, podľa ktorej škodou v prípade trestného činu zvyhodňovania veriteľa nebude celková výška pohľadávky veriteľa (poškodeného), ale z dôvodu pomerného uspokojovania veriteľov len jej (pomerná) časť. Ak teda pomerná časť pohľadávok, ktorá ako spôsobená škoda má založiť trestnú zodpovednosť sťažovateľa, dosahuje 68 230 eur, potom by v exekučných konaniach vymožené pohľadávky mali dokonca presahovať túto znalecky ustálenú sumu. Z týchto dôvodov ústavný súd nepovažuje poukaz na prebehnutšie exekučné konania za dostatočný na preukázanie sťažnostnej argumentácie o neudržateľnosti zaistenia nároku poškodeného na náhradu škody z pohľadu sťažovateľovho základného práva vlastniť majetok a práva na pokojné užívanie majetku.

20. Ústavný súd nezistil dôvody spôsobilé viesť po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti k záveru o porušení označených práv sťažovateľa. Preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

21. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v tejto ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach, 21. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu